

Morgonbris

Majnummer

Som ung.

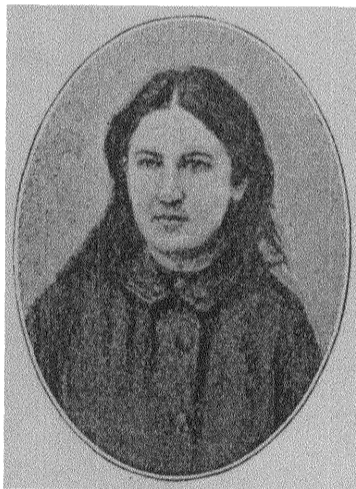

Som äldre.

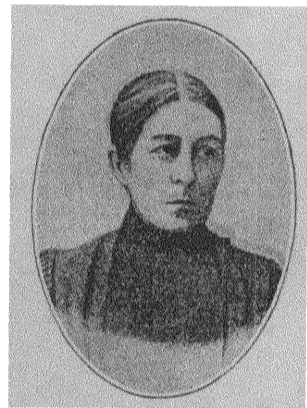
SOFIA PEROVSKAJA.
»Mormor.»

VJERA FIGNER.
Före fängelsetiden.

VJERA SASSULITSJ.

VJERA FIGNER.
Efter fängelsetiden.

Ryska revolutionsmödrar.

Av FLOR VIOLA.

Det har i dagarna av ryssar sagts, att de voro många som kände sin skam så djupt, att de inte vågade se en europé i ansiktet när talet rörde sig om den ryska blodsregimen — men gudskelov, nu kunna vi tryggt se envar i ögat: vi ha gjort vårt, gjort det grundligare än något annat folk före oss!

Utet lands folk har känt sig så skuldmedvetet angående sitt förhållande till Internationalen, som ryssarna, men så ha de också nu gottgjort

»*Ryssland, Ryssland, sorgens land,
när skall din tåreflod sina?*

*Långt i fjärran en purpurand
bådar om sol för dina
trötta skaror, kuvade män,
hungrande barn och kvinnor!*

*Alla dessa fängslade äro
tappra män och hjältinnor!*

— — *Ryssland, ser du — frihetens falk
över dig fläktar vingen?*

*Såg du botten i sorgens kalk
— frihet när du som ingen!»*

mera än vad deras regering försyndat sig. Och utan revolutionens fullbordan hade de sådana män och kvinnor i sitt sällskap, som berättigade dem till rangplatsen vid internationalens bord.

Och det är några av detta lands revolutionsfigurer vi skola presentera för Morgonbris läsare. Detta i anledning av det bekanta telegrammet om den i dagarna frigivna »Mormor», som hon gemenligen kallas av sitt lands folk. Hon har många namn och alla skriva

hennes långa namn helt olika, inte ens Krapotkin skriver det som hon själv; det skulle se ut så här: J e k o t e r i n a K o n s t a n t i n o v a B r e s k o — B u s c h o v s k a j a.

Ett namn som inte många av oss sett i de fragment vi ha om den ryska revolutionsrörelsen. Vi känna förresten så litet till detta lands förgrundsfigurer i det socialas tjänst, varför det kan ha sitt intresse att presentera dem. Mormor, som vi kunna kalla henne, var adlig, född 1848 i Verizo, där hon ganska ung kom, genom sitt vänsälla sätt och för alla av medlidande klappande hjärta i nära kontakt med själva folket, för vilket hon snart blev en dyrbar klenod, tack vare sin stora intelligens. Redan år 1873 var hon terroristiska partiets ordförande. Här kämpade hon med liv och lust och särskilt gick deras agitation ut på att erövra bondeståndet för sina idéer, men redan efter ett års arbete satt hon i gendarmernas klor och fick efter 4 års rannsaking 4 års straffarbete först i Sibirien och sedan i Bajkalområdet, varifrån hon i tvenne andra kvinnors sällskap lyckades fly. Men hur hitta ut ur dessa öde bygder? Jo, de engagerade en bonde, vilken, enligt påståenden, fick som dragplåster ovanpå ekonomisk valuta det löftet, att de skulle lyckliggöra honom alla — tre. Och, herre gud, han var ju blott en stackars man, och vad gör nu inte en sådan när han står alldeles inpå "salighetens port"? Förskott naturligtvis! Men sådant gavs inte. Den ryska mistänksamheten från båda håll. Alltnog, bonden övergav dem, vilket ledde till att de upphunnos av kosackerna och återfördes och resultatet blev 5 år till för besväret. Men år 1884 inträdde en mild period, och hon återfick friheten så tillvida, att hon fick vistas i Tjita till 98, då hon flyttades till Ryssland, där hon sattes under bevakning. Hon lyckades dock undkomma och reste så något år senare på turné i Amerika för att samla pengar till 1905 års revolution, och pengar fick gamla mormor i massa. Av någon anledning — en tvist i terroristernas organ "Cleb i Volga" — reste hon tillbaka hem, och skulle kanske undgått gendarmerna, men hon kunde inte tåga utan eldade upp sig på nytt, och det är förvånande att se och ta del av de glödande och lidelsefulla brev hon skrev i deras tidning. Trots ålder, ensamhet och överhopning av arbete flackade hon omkring på de ryska järnvägarna i 6 år och organiserade stepplandets söner. Än höll hon

möte i pråmar ute på Volga, än i skogarna och än i städernas källardjup, överallt förföljd av gendarmerna, vilka vid ett tillfälle i Odessa voro henne så nära, att de mötte henne i trapporna, när de skulle upp för att häkta henne, men hon var dem alltför slug. Men så var hon helt plötsligt försvunnen och ingen visste ett ord om Mormor förrän 1909, då en hennes gode vän fick smugglat till sig ett brev från Peter-Paul-fästningen. Brevet var från Mormor och i detta uppmanade hon dem att inte tappa modet, trots den bedrövlige Aseffhistorien. En historia som skall ha tagit henne särdeles hårt, men hon tappade därför inte sitt mod, vilket hon visade i den rättegång som följde och varade i 28 månader. Vid den sista rättegången förekom mellan henne och domaren skarpa repliker angående anklagelseakten, vilken hon vägrade mottaga med följande ord: — Håll er beredda, ty jag är densamma nu som 78 och de ryska domstolarna ha väl heller inte förändrats! Alltså, jag behöver ingen anklagelseakt!

Till slut sporde man henne:

— Vad sysslar ni egentligen med?

— Tänk, att Rysslands domare äro så okunniga om mig; veten ni verkligen inte, att jag propagerar för revolution bland folket? svarade hon. Och så dömdes hon till livstids Sibirien och befann sig 1911 i Kirensk, plågad på det grymmaste av gendarmar...

Samma år som Mormor häktades första gången sköt den unga vackra flickan Vjera Sassulitsj polismästaren Trepov i Petrograd, men hon frikändes av juryn, eftersom Trepov inte dog och så tyckte man synd om detta "gudomligt vackra barn". Den 5 februari 1878 inledde Vjera norodnajornas krig mot tsarismens bödlar på det sätt, som hon trodde skulle gagna bäst, nämligen nere bland de direkta utövarna av förtrycket. Hon hade börjat tvivla på resultatet av att ta systemets toppfigurer, ty för en tsortitel vedervärgades nog hur mycket som helst, och därför skulle en ny taktik användas, och den som började denna var den unga Vjera.

Hennes namn har av oförklarlig anledning råkat i glömska eller också finns hon inte i livet mera. Men skulle så vara, att hon lever bland de i Schweiz ännu boende ryssarna, så döljer hon sig under annat namn. Man håller för troligt, att hon övergivit sin gamla tro på attentaten och arbetar nu sedan år 1890 i sällskap med

Plechanov samt representerar alltså Rysslands nordniker = socialdemokrater, till skillnad från norodnajorna, nihilistpartiet. Skulle så vara fallet, så får hon se, att det ryska folkets seger över tsarismen låg dock i det tecken, till vilket hon med sitt skott gav appell 1878, och inte alls i reformer.

Den närmast kommande revolutionsfiguren var den något mera bekanta Vjera Figner. En bedårande societetsflicka med en svikt och en grace i gång att varje student "tappade" kontenansen och svor för hennes skönhets skull revolutionsfanan trohetsed, och det säges att hon inte blott satte sitt förstånd till norodnajornas hjälp utan också sitt sköna utseende. Och särskilt fångade hon den studerande ungdomen för revolutionens sak. Hennes speciella gebit var antimilitarismen och hon blev på kort tid sin rörelses mest populära person. Men hon skulle dock inte få ostörd fortsätta, ty gendarmerna vilade inte på sina lagrar efter häktningarna efter kejsarmordet på Alexander II 81. Alla Figners medsvurna häktades, men Figner lyckades man inte spana upp förrän förrädaren först skäffats, och en sådan köptes för den lilla summan av 10,000 rubel i Charkov år 83. I sällskap med Ljudmila Wolkerstein och ett par andra dömdes hon till döden men benådades 84 och överfördes detta år, smidd i en järnbur på en mudderpräm, till det onskans giftställe som kallas Schlüsselburg en mänskensnatt i augusti. Härifrån transporterades hon efter 13 år till Sibirien, varifrån hon lyckades efter 22 års lidanden återfå friheten. Hon reste, som vi nog minnas av tidningarna, då direkt till Krapotkin i London och var i England tills detta krig bröt in över världen, då hon åter för hem — till fängelset igen! Genom spioner hade utrönts att hon fortfarande var osäker för tsarismen, och då så...

Sedan kunna vi nämna några ur högen, alla lika berättigade till vår aktning, ty i en kamp mot en fiende, där minsta insatsen gäller livet, förstår man att därtill fordras mera än vanligt mod. Bland de senare ha vi då 1890 i Schlüsselburg Sofia Günsberg, som skar av sig pulsådern för att skaffa lindring åt andra fångar, och det påstås att hon var sista offret i den kamp, som fördes från fångarnas sida mot gendarmerna. Efter henne ha vi F. Archangelskaja, bekant från den stora skandalprocessen i Saratov

revolutionsåret, där hon dömdes till livstidens Sibirien för hon i uppbrusat tillstånd svarade en brutal domare. Nämnas må också *Sonja Pewsokaja*, *Hessi Helfmann* och *Fruma Frumkin*. Den senare sköt på gendarmgeneralen *T. Novitski* i maj 1903 i Kiev, vilket kostade henne 11 år; till föga båtnad, enär attentatet misslyckades.

Ja, det finns tusen flera, vars namn gått i glömskans hav, men de ha dock därför icke levat sitt liv förgäves, de ha icke offrat livets glädje och gått gräsliga plågor tillmötes för intet.

Kvinnan intager i den ryska revolutionsrörelsen en långt mera framskjuten plats än i andra länders sociala kamp, detta beroende på hennes stora insats rent personligt och det är detta som ger den ryska kvinnogestalten dess charme. Det är också något inre behov hos dessa kvinnor, som velat göra sig gällande, ty i alla de ovannämndas psykologi framstår blott ett, och detta ett höljer dem med ovansklig ära: med varje själens och kroppens fiber ha de svurit tsarismens död! Och detta inte blott för toppen utan fastmera systemets personer. Den ryska revolutionskvinnan ser i envar systemets utövare en bödel, från vars smutsiga fingrar droppar ryska medborgares blod och därigenom blir denna bödelsdräng hennes rent personliga fiende! I grund och botten är den ryska kvinnan ett hjärtegott väsen, men livet på en breddgrad, där "man ser på livet genom galler" har gjort henne till fanatiker i detta ords stora betydelse. Hon har gripits av en idé, som får henne att jubla i högan sky, när hon fått veta att en kula gjort verkan, och denna idé tjänar hon trognare än muhammedanen sin gud, inför denna idé böjer hon knä; den är för henne mannen och guden, den är den solstråle som kysser rostiga bojan i cellen och borta i Sibiriens eviga snö; idén är för den ryska kvinnan den dryckesbägarerand skälvande läppar kyssa i förtvivlans svarta natt, den är deras enda lön, deras själs ideal och betyder för dem — livet!

MORGONBRIS 1:STA-MAJNUMMER
rekvireras från expeditionen *Upplands-*
gatan 85, IV. Allm tel. 244 36.

Kvinnorösträtten i England

Underhuset för kvinnorösträtten.

Asquith och *Lloyd George* deklarerar sina sympatier.

Underhuset har med 341 röster mot 63 godkänt framställningen från en konferens av alla partier om en rösträttsreform till förmån för kvinnlig politisk rösträtt. *Asquith*, som hittills varit avgjord motståndare till rösträtt för kvinnor, förklarade under debatten att han ej längre var motståndare till densamma.

Lloyd George uttalade sin varma anslutning till *Asquiths* förklaring och framhöll kraftigt kvinnornas betydelse för ammunitionsarbetet och det mod de ådagalagt vid behandlingen av de farliga sprängämnen och under *Zeppelin*-anfallen.

Vad vi vänta av ministären *Swartz*.

Under denna rubrik skriver *Rösträtt* för kvinnor:

Den *Hammarskjöldska* regeringen har avgått, och nu fråga vi: skall den nya regeringen försona vad den gamla brutit i detta avseende? Ännu finns tid att till enighetens främjande till 1917 års riksdag framlägga proposition om rösträtt och valbarhet för kvinnor.

Statsminister *Swartz* var medlem i den regering, som år 1907 i propositionen om allmän rösträtt för män gav oss ett tydligt löfte om att kvinnans rösträtt "i en nära liggande framtid kommer att bli verklighet". Tio år ha förflutit och många vindar blåst sedan dess, men intet har under dessa år från det hållet förmärkts i avsikt att förverkliga löftet. Nu komma vi ännu en gång att fordra dess uppfyllelse.

Missnöjet växer.

En säregen och för den nuvarande situationen betecknande demonstration har den 15 april försiggått i *Söderhamn*, i det att ett demonstrationståg, räknande betydligt över 200 kvinnor, huvudsakligen från *Söderhamns* skärgård, marscherade in till staden och upp till rådhuset, där en deputation av fyra medlemmar utsågs och uppvaktade *brödbyrans* ordförande, till vilken de överlämnade följande skrivelse:

"Undertecknade husmödrar från *Söderhamns* skärgård få härmed uttala våra allvarligaste betänkligheter mot den utfärdade förordningen om försäljning av gryn mot kort på nu gällande villkor. På grund av den redan förut knappt tilltagna dagsransonen av mjöl, som i dagarna ytterligare sänkts, är det för många familjer fullkomligt omöjligt att nu erhålla några gryn alls, då varje kpong behöver anlitas för uttagning av mjöl. Vi vädja därför till vederbörande, att åtgärder snarast möjligt vidtagas för att bereda lindring i nu rådande olidliga förhållanden."

"*Kiruna Soc.-dem. kvinnoförening* beslöt å sitt senaste möte, med anledning av den Soc.-dem. kvinnokongressens uttalande mot oppositionen inom partiet att göra följande uttalande: "Klubben beklagar, att centralstyrelsen ej givit någon representant för oppositionen tillfälle att närvara å kongressen. Skulle något uttalande ifråga om partistriden gjorts, borde detta skett först efter en diskussion, där båda parterna fått tillfälle att försvara sin ståndpunkt. Likaså anser klubben, att kongressen motsagt sig själv, då den den ena gången förklarat, att de soc.-dem. kvinnorna böra arbeta för avväpning och den andra gången uttalat sina sympatier för ett parti, vars ledare haft anledning att med glädje konstatera "den växande försvarsviljan inom partiet", och som således kan sägas ha tagit avstånd från de antimilitaristiska idéerna. Dessutom har kvinnokongressen genom sitt uttalande i frågan ej befrämjat enigheten bland de soc.-dem. kvinnorna utan i stället infört split och tvedräkt även bland dem."

Det uttalande som här åsyftas och som antogs å kvinnokongressen har följande lydelse:

"Enär oppositionen inom den svenska socialdemokratin under det den socialdemokratiska kvinnokongressen ännu är samlad utsänt en paroll till landets arbetarklass att splittra det socialdemokratiska partiet, anser sig kongressen pliktig uttala, att aldrig skall söndring och splittring föra arbetarklassens och socialismens sak framåt. Kongressen är övertygad att den överväldigande delen av Sverges arbetarklass skall med oböjlig kraft tillbakavisa parollen att förstöra sitt gamla parti, uppbyggt och befast under mer än en mansålders hårda strider. Ty arbetarklassen måste stå samlad i ett enda parti, sammanmidd till en vilja i anfall och försvar, om den skall äga nödig styrka i kampen emot socialdemokratins ekonomiskt övermäktiga naturliga fiender. Gentemot oppositionens nu öppet proklamerade sprängningsförsök kallar kongressen därför landets socialdemokratiska kvinnor att slå vakt omkring partiet under upplutning kring de klara socialdemokratiska linjer den nyss avslutade partikongressen ånyo fastslagit."

I hastigheten synes här den goda viljan att försvara oppositionen bli anledning till ett angrepp mot Centralstyrelsen. Annars borde väl vid lugnare eftertanke man kunna vara enig om resolutionens huvudsakliga innehåll att "aldrig skall splittring och söndring föra arbetarklassens och socialismens sak framåt". Någon motsägelse kan C. S. ej finna förekomma, då vare sig uttalandet med ett ord berör militärfrågan eller kongressen uttalat sig för avväpning i den mening detta förslag framförts av oppositionen.

Soc.-dem. Kvinnornas
Centralstyrelse.

Ordföranden, kronolänsman *Didrikson*, mottog deputationen välvilligt och lovade sända skrivelsen med tillstyrkande till folkhushållningskommissionen.

FÖRSTA MAJ.

För Morgonbris av MARIKA STJERNSTEDT.

Jag växte upp i Uppsala, och där var 1 maj studenternas dag och ingenting annat. Ungdomens stora dag. Sannerligen, jag tror inte jag ens visste, att den dagen betydde något särskilt för någon annan, förrän jag ordentligt var fullvuxen. Socialismen spelade ingen roll i min Uppsalagenerations intressesfär. Om en ung man gick med rött i stället för blågult foder i sin studentmössa, betydde det bara att han var verandist eller kanske vägrat gå den då övliga (sedermera avskaffade) krigsmannaeden, när han exercerade sina några veckor på studentkompaniet på Polacksbacken. Den första person jag såg, om vilken jag hörde ordet, att han skulle vara socialist, var en orangerimästare vid en trädgårdsskola utanför Uppsala, en fåordig och ytterst hygglig man; han sysselsatte mycket min barnsliga fantasi, och då jag en gång, vid inköp av blommor, av honom fick en blomma extra att pryda mig med, pressade jag och gömde denna, icke av svärmeri för trädgårdsmästaren, men som ett souvenir från en obe-

kant värld, så romantisk som väl franska revolutionens och för mig dessutom mycket mera sällsam, då jag ju själv fick tänga dess ogenomträngliga mur och umgås med dess utposter!

Så kom jag ut i livet som fullvuxen under det estetiska 90-talet med dess starka litterära intressen. Vad som för mig och de ungdomar jag umgicks med blev det centrala, var böcker, som kommo ut, nya författarnamn, nystartade tidningar eller tidskrifter. Visst var man "vänster", men det betydde till rätt stor del bara att man skrattade åt den konservativa gamle kritikern C. D. W. och hans meningsfränder. Man ville framåt, man hälsade nya vindar, det är sant, men man tänkte ej så mycket på att de skulle kunna blåsa över andra områden än Poesiens. Och söker jag nu i tankarna upp de namn, som

I SKOGEN. Oljemålning av Anna Nordgren.

den tiden gärna räknade sig till den estetiska vänstern, finner jag flertalet av dem ha hamnat i det stockmörkaste Småland — politiskt talat. Estetiken är ingen säker vägledare till begrundan av det sociala livets brister, och att man ej bör hylla frihetsdiktare som sådana förrän de visat sig kunna hålla färg in i medelåldern, därpå ha vi sett många exempel, större och små.

Om vägen till socialismen återigen, eller socialdemokratin, kunde sannolikt vara mycket att berätta för alla dem, som gått den från fjärran landamären. För mig vet jag, att på dess första milstolpe står ristat: 1 maj.

Ja, första maj. Första maj...

En grå och regnig första maj, sur, kall, utan glädje och entusiasm. En första maj ett år, då ingenting särskilt, ingenting stort, nytt, upplyftande eller

hoppgivande hänt, eller ens närmast kunde tänkas komma att hända ute i världen; ett år med den vanliga agitationen, kanske en och annan liten strejk, men eljest bara vardagssläpets enahanda; ett år, vilket är förresten, som ni har lust att gissa på, sedan 1900 bröt in. Och ett år för mig personligen också ganska grått, ganska litet hoppfullt, hur det nu kom sig, ganska ganska utan all uppräckning. En första maj utan särskild betydelse, utan tanke på vår och bättre tider, en första maj alldeles händelsevis, rent ut sagt, därför att almanackan obehagligt skrider fram till 1 maj en gång varje år, hur det än ser ut i världen eller i människornas hjärtan.

Det var denna 1 maj för mig. Ingenting annat — att börja med.

Och nu sceneriet.

Det är Mästersamuelsgatan i Stockholm, den trånga, mörka gatan med sina gamla hus, där husvärdarna endast sällan kosta på nymålning, Mästersamuelsgatan, som är tråkig nog en solskensdag, men ett så sannskyldigt prov på hela den vardagliga norrmalmsled-

samheten man kan önska, om det regnar, om det duggregnar, smått, snålt, grått och kyligt.

Jag var uppe i ett hus vid Mästersamuelsgatan och stod i ett fönster och såg ut: där var något att se. Det var arbetarnas 1-majtåg, som kom.

Tramp, tramp av hundratals fötter ekade mot gatans gamla husväggar. Tramp, tramp — ingenting annat. Jag slöt ögonen och lyssnade: inga röster, inga rop. Bara tramp, tramp, som om något plötsligt ryckt fram inom hörhåll, vilket annars ohört pågått sedan sekler och ingenting nytt, stormande, pockande mer hade i sig. Bara tålmod och uthållighet. Tramp, tramp.

Så öppnade jag ögonen igen och lutade mig ut.

Så lång gatan var, syntes intet annat än den böljande strömmen av mörka,

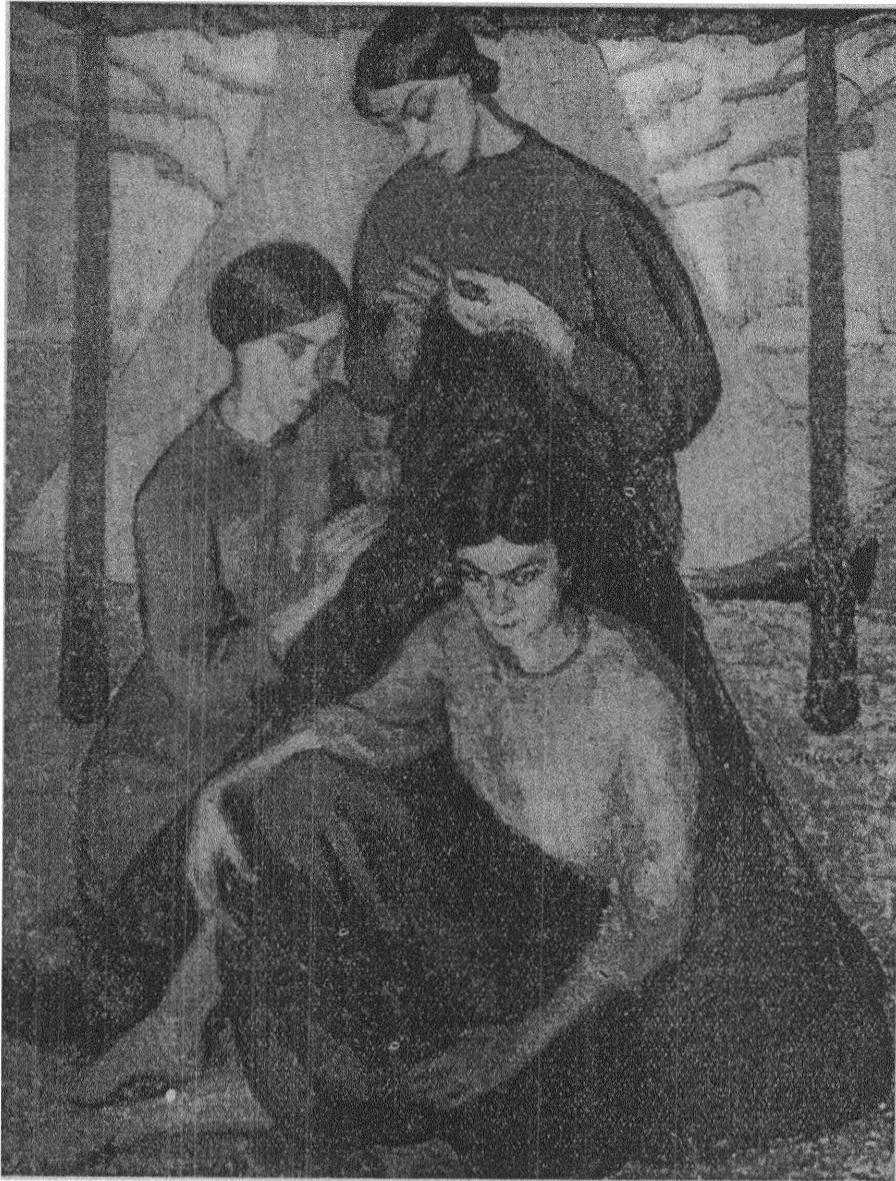
Första maj.

Nu vaja åter de röda dukarna, nu samlas åter arbetarnas skaror för att föra fram sina krav.

Men var äro kvinnorna? Arbetarkvinnorna, de, som fått lida mest under dyrtid och svältregemente, de, som på barnens böner om bröd ej haft annat än tårar att ge, var äro de nu? Skola de ej möta upp nu för att visa att de ej äro nöjda med en regim, som låtit jobbarna för egen vinnings skull föra maten ur landet medan dess egna innebyggare av brist på livsmedel nu leva i ett ständigt hungertillstånd. Skola de ej möta upp nu, för att avge en kraftig protest mot hungerstyre och brödförknappning?

Protesten är vårt enda medel, men låt oss då också använda oss av den. Arbetarkvinnor, upp därför till en kraftig protest första maj!

Hulda.

HELENE STEIN: Las Hilanderas.

Vänskap.

De följde oss, vi nämnde
dem för vänner
en gång; hur lätt kan icke
banden brista.
Hur föga vet vi förr'n vi
banden spänner
om det är lycka eller sorg
att mista.

Gick man ej alltid lika
hjälpöst ensam
från varje glammande och
glättig fest?
Kanske med minnet av en
röst som lensam
gav allt vad vänner kunna
giva bäst.

Love Skog.

tysta och allvarliga människor. Här och där en röd fana med någon symbol, här och där ett rött band i duggregnet.

Bakom mig i rummet yttrade någon:

— De som komma nu, det är skräddarna; det ser man på deras snygga ytterrockar.

Och en stund senare:

— Detta, det är de och de. De allra fattigaste; det kan man också se.

Mycket riktigt, i den gruppen funnos många med dåliga kläder, många med särskilt bleka och allvarstunga ansikten. Men eljes var det inte så stor skillnad: allt var ett enda tåg av stumma människor, som tycktes mig beredda att trampa vidare från världens ena ända och till den andra, om så skulle krävas. Tramp, tramp. Tålmod, oändligt tålmod.

Inte ett människoöde därnere, under mina ögon, inte ett, men tusen; inte tusen, men tio-, men hundratusen sinom hundratusen.

Vilken bild av livet, vilken uppenbarelse av världen! Miljoner äro de, som här på Mästersamuelsgatan eller någonstans på världsstädernas gator, lika gott, trampa samma väg, tysta,

väntande, tåliga. En gång om året komma de fram, de visa sig, de säga utan ord:

— Här äro vi igen. Hur länge, hur länge, hur många år ännu skola vi behöva gå?

O, Gud, hur många år ännu, lika tysta, bleka, fattiga eller fattigare, hur många gånger första maj ännu?

Vad betydde de för mig, dessa människor därnere, av vilka jag kanske inte kände en enda? Jag stod i fönstret för att betrakta dem, därför att

Den bildade människan präglas av längtan efter allt sådant som gör henne andligen rikare. Hon äger det tvivel, som är vetandets ursprung, hon känner vördnad inför problemen och hysar endast en relativ tillit till auktoriteterna. Hon befinner sig i ett ständigt vardande och erkänner detta (åtminstone inför sig själv). Den halvbildade kännetecknas just genom att han anser sig färdig med kunskaper och med problemen.

Knut Kjellberg.

skådespelet erbjudit sig. Jag var inte ens uppe i det där huset vid Mästersamuelsgatan för deras skull; det var en händelse alltihop.

— Du gråter, sade någon.

Och jag grät.

— — —

Aldrig har jag glömt denna första maj, denna grå, trista första 1 maj. Aldrig mer skulle jag bli fri det krav, som då för första gången ställdes till mig från detta tysta tåg, av vilket ingen enda deltagare ens såg mig — detta tysta tåg, som jag förstod aldrig skulle nå sin vandrings mål förrän så många slutit sig till det, att världens herrar ej mer skulle mäktat stå emot det. Detta tåg med sin tystnads patetiska vädjan till alla samveten:

”Hur länge, hur länge? Hur många år ännu?”

Och i dag är det åter 1 maj.

1917. Revolutionens år i öster!

Jag har tagit fram det gamla minnet för att berätta det.

Men mycket, mycket hellre blickar jag i dag framåt.

Som vi alla.

Inför den ryska revolutionen.

Oaktat världskrigets fasa är det många av oss som inför den stora världshändelse, vilken heter ryska revolutionen i mars 1917, äro uppfyllda av en större glädje än vi någonsin känt förut i hela vårt liv. Allt det förfärliga i Ryssland, godtyckligheterna, grymheterna mot s. k. politiska förbrytare var, förutom militarismen som härskade i hela Europa, ett koncentrerat hinder för utvecklingen till frihet och medborgarrätt. Att revolutionen i Ryssland en gång skulle komma var därför, åtminstone för oss som nu äro äldre, innehållit i de flesta av våra drömmar om världsförbättringen. Men vi hade nästan alldeles slutat att hoppas att det underbara skulle ske i vår tid. Allt stryptes i stället till. Revolutionen 1905 dränktes i blod; ytterligare fängslingar, avrättningar och förvisningar blevo dess följd. Även Finland berövades sin frihet; och världskriget tog bort friheten för det Ryssland, som ännu icke satt i fängelse eller var i landsflykt.

Med vilken överraskning, med vilken obeskrivlig glädje, för att icke säga vördnad, mottogo vi därför icke följande telegram från Petrograd, avsänt den 15 mars: "På tredje revolutionsdagen är hela huvudstaden, i vilken ordning snabbt återställt, i dumans exekutiva kommittés och de densamma stödjande truppers makt" och ett par dagar därefter underrättelsen om att det införts i Ryssland allmän och omedelbar amnesti, yttrande-, press- och församlingsfrihet, strejkrätt, allmän rösträtt — även för kvinnor — och att tsaren abdikerat. Ett par dagar därefter visste man att Finland också var fritt, att den första ocensurerade finska tidningen var utkommen, att även Uleåborgs fängelse var öppnat. Därefter att i Ryssland en stor sänkning av brödspriset ägt rum, genom beslagtagande av de privata spannmålslagren. Således icke blott frihet åt folket, man ville även förskaffa det bröd. Icke blott som en hägring sågo vi den röda fanan svaja över Vinterpalatset, den ryska revolutionen var en verklighet.

Det var som om genom hela världen gått en djup, djup suck av lättnad. Och vi här i Sverige hade dessutom den särskilda glädjen att dock riktigt till sist hava förlorat vår "arvfiende". Alla av oss hade icke riktigt velat tro på den, men det var dock den buse med

Det heliga Ryssland.

vilken man skrämde oss. — Dogmen att i Ryssland aldrig kunde bli någon ordning var också bruten. Det vittnade nämligen om en ganska god ordning, att en revolutionsrörelse så kunnat organisera sig efter de blodiga nederlagen 1905 och under världskriget, så att på tredje dagen efter revolutionens utbrott ordning snabbt återstälts. Och vi veta nu att det är ett kraftigt folk, ett framtidsfolk, som vi hava till vänner på andra sidan Östersjön, dit våra egna härar så många gånger gått på erövrartåg.

Väl veta vi dock att Ryssland har mycken genom generationer hopad fördom att övervinna, oerhört mycket arbete att utföra för att höja folket ur den tryckta belägenhet, ja rent av förnedring, vari det till stora delar varit sänkt. Detta förstå också och hava alltid Rysslands andliga ledare förstått. Vi kunna ju endast här påminna om Gorkis ord ur "Min barndom" med anledning av skildrade vidriga förhållanden: "Fast de ligga så tryckande över oss, fast många av de bästa ibland oss kvävas till döds av dem, är dock ryssen alltjämt så frisk och ung till själen, att han kan övervinna dem och kommer att övervinna dem" — och att "det spirar ändå segrande upp något friskt, starkt och skaparkraftigt".

Vi leva nu i ännu en ny dröm: att denna Rysslands skaparkraft, som åstadkommit ryska revolutionen, skall föda av sig nya revolutioner, nya segrar över förtryckare. Det är det tyska kejsardömet det nu först gäller att övervinna. Sedan hela militarismen.

Anna Lindhagen.

Genom krig mot det bestående samhället fram till kvinnornas likaberättigande med männen!

För Morgonbris av **Alexandra Kollontay.**

Lika rösträtt för båda könen i Ryssland! Bland de överväldigande händelserna under ryska revolutionen är proletariats kamp till makt icke den minst betydelsefulla. Huru hava de ryska arbeterskorna erövrat åt sig politisk likställighet? Hava de följt den taktik, som brukas av de engelska suffragetterna och som kvinnliga socialister och arbeterskor följde i andra länder, vilka vid krigets utbrott störtade sig in i socialpatrioternas leder och följde ropet: Först förhjälp det kapitalistiska fäderneslandet till seger och sedan tänka på arbetareklassens sociala, ekonomiska och politiska fordringar! Arbeta för imperialistiska regeringar, mata ammunitionsfabrikerna, ersätta människans arbetskraft, vilken förspilles för finans- och industriintressen! Upprätthålla staten genom användande av kvinnoarbetet, offra sig för det kapitalistiska fäderneslandet! Sedan kommer lönen! Då kriget är över och det normala livet inträtt, då skall staten erkänna förtjänsterna och offervilligheten, som kvinnorna visat, och som lön skall komma den efterlängttade rösträtten för kvinnor!

Nej, de ryska socialistiska kvinnorna hava icke resonerat på detta sätt. Flertalet bland dem (det finns också i Ryssland kvinnliga socialpatrioter) gjorde gemensam sak med det officiella partiet, vilket allt ifrån krigets utbrott

stod fast vid Stuttgart- och Baselkongressernas beslut, vilkas lösen var att utrota kriget och genom kamporganisation, utnyttjande en situation, vilken blivit kritisk för regeringen, gå löst emot tsarismen för demokratin!*

Även om man måste medge att den ryska revolutionen gynnades genom objektiva historiska faktorer, om den hastiga industriella utvecklingen genom kriget förde med sig en nödvändig kollision mellan den gamla absoluta tsarismens regim och den framväxande industriella kapitalistiska borgarvärlden, även om nöden, hungern, de mångfaldiga lidandena under kriget gynnade revolutionen, så fanns det också en aktionsfaktor, som sköt fram revolutionen: denna aktiva faktor var de ryska socialistiska internationalisternas hållning till kriget.

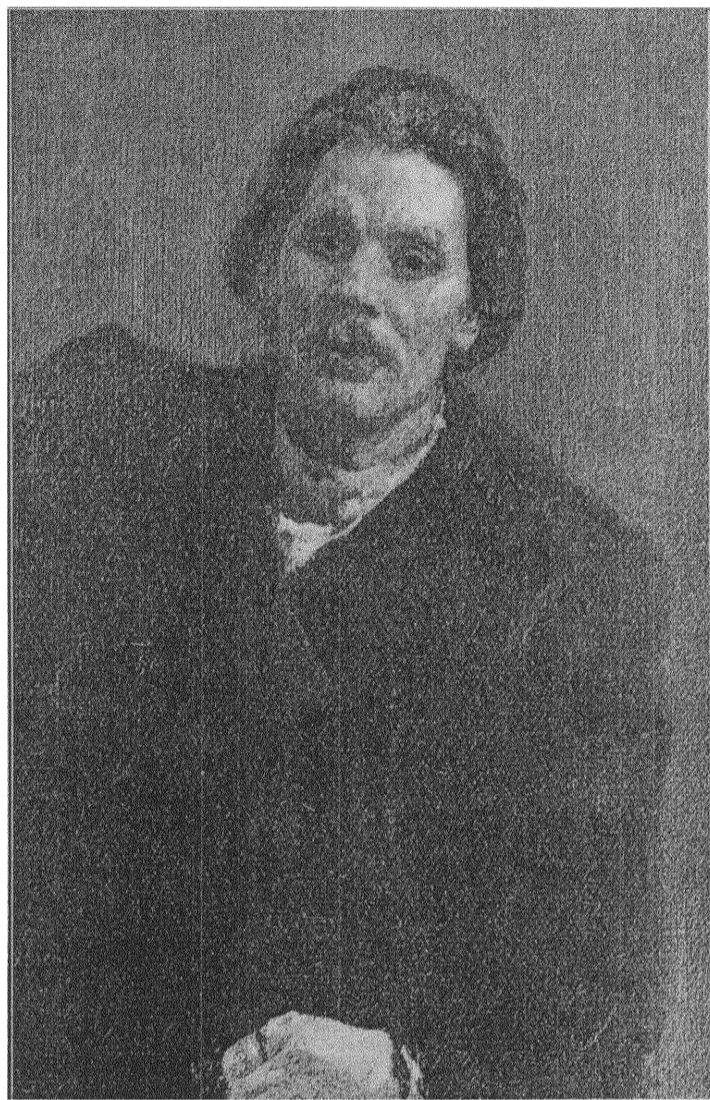
Hungern drev massorna till revolt och upproriskhet; det socialistiska partiet försökte att genom planmässigt arbete vinna arbetarna och arbeterskorna för den medvetna politiska kampen för friheten.

Arbeterskorna ville icke understödja de krigförande och krigsvänliga elementen i Ryssland, ville icke arbeta för röda korset, icke ingå i provianteringsråden, vilka lågo i händerna på regeringen och de borgerliga liberala, utan de ville upprätthålla sin egen politik: först och främst störta tsaren och erhålla politisk frihet för arbetarna, alltjämt arbeta för en organisation, som skulle erövra den politiska makten, övertaga statens funktioner, skaffa hjälp åt de olyckliga, skaffa bröd och steg för steg förverkliga socialismen.

Detta var den ryska socialdemokratiens taktik och det var det arbete, som

ALEXANDRA KOLLONTAY.

MAXIM GORKIJ.

proletariatets kvinnor utförde i Ryssland för revolutionen. Inbördes krig var deras lösen. Ingen rädsla för möjligheten att detta skulle kunna skada arméns seger vid fronterna! Blott hålla högt arbetareinternationalens beslut! Alltid kämpa för frihet, bröd och alltjämt för freden!

Det var denna taktik, som har givit kvinnorna i Ryssland rösträtten.

Liksom den franska revolutionen var anstiftad av folkets kvinnor, så var det också de hungrande kvinnorna ur Rysslands arbetsklass som inledde den första anstormningen mot tsarismen. Det var den 23 februari (7 mars) då tusende av proletariatkvinnorna tappra och beslutsamma igångställde en demonstration med röda fanor på Petrograds gator och högt uppstämde ropet: Ned med kriget! Vi vilja icke ha Konstantinopel, vi fordra bröd! Vi fordra frihet! Detta betecknar i arbetareklassens frihetskistoria den stora ryska revolutionens första dag. De tappra arbeterskorna hava givit den revolutionära handlingens första framtöt. Och under hela revolutionskampen stodo kvinnorna sida vid sida med de kämpande männen med sabel, med

revolver, med gevär i sina händer. Tusende kvinnor hava offrat sitt liv för Rysslands och världens befrielse från tsarismen. Intet under därför att det första numret av den socialistiska tidningen "Pravda", som utkom i Petrograd, bar inskriften: **Leve arbetarekvinnorna, leve revolutionen!**

Icke genom socialpatriotism och ofervillighet, icke genom borgarfred hade ryska arbeterskorna erövat åt sig likaberättigande, utan emedan de handlat i trohet mot det gamla ropet: **Krig mot kriget!**

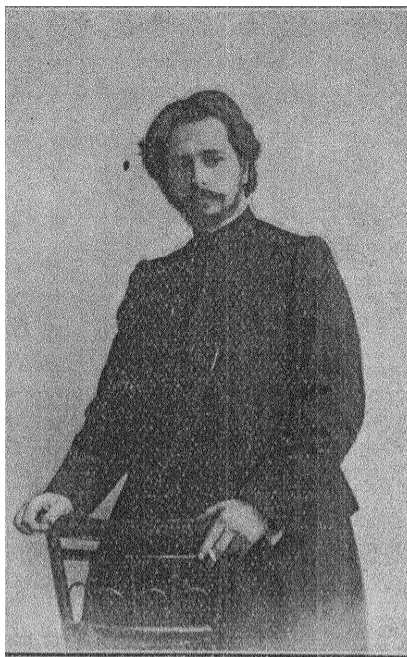
Krig mot kriget!

Leve kampen!

Leve friheten!

Leve världsproletariatets internationella solidaritet!

* Naturligtvis hade det varit värdefullare om de engelska kvinnorna tillerkänts rösträtten för sitt värde och sina insatser först och främst som icke ammunitionsarbeterskor; dock, över motiveringen för tillerkännandet ha de icke rätt. Dessutom är ju icke den engelska arbetarekvinnan i England personifierad med begreppet suffragett. I sin iver och glädje tycks förf. också ha glömt att de engelska och franska kvinnornas samhällsförhållanden vare sig före eller under kriget kunna jämföras med de ryska kvinnornas, varför vi anse att själva utgångspunkten för förf. haltar något.

Leonid Andrejev.

Författaren till bl. a. Morgonbris nuvarande följetong är en av det revolutionära Rysslands yngsta och märkligaste författare.

Andrejev föddes 1871 i guvernementet Orel—Turgenevs hembygd — och har naturligtvis haft en orolig ungdom. Slitit mycket ont som student, journalist och kanslist och har två gånger försökt begå självmord. Suttit i fängelse för att ha upplåtit sitt hem till hemliga politiska sammanträden. Till sist vann han dock litterär framgång och därigenom ekonomiskt tryggad existens.

Ingen författare torde skönlitterärt ha mer påverkats av Gorkij än Andrejev. Men om de sträva mot samma mål välja de dock helt olika vägar: Gorkij klar, positiv, Andrejev dunkel och mer negativ i sitt blottande av samhällets sjuka sidor. Över Andrejevs författarskap vilar tystnadens poesi — denna tystnad, som i Ryssland haft sin rot i de enastående inre och yttre förhållandena, som dallrar i folksjälens djup och anammats av denne poet.

En annan grundstämning hos Leonid Andrejevo är den ständiga dödstanken, ett i den ryska litteraturen välkänt drag — särskilt hos Turgnev. Människoöden bli till spelbollar i ett kaos av brott och vansinne. Det sistnämnda abnorma själstillståndet bjärt och förfärligt av Andrejev tecknat i "Röda skrattet". En berättelse, ej blott om blodsutgjutelse och massmordens fador, utan framförallt om de moraliska verkningarna av kriget: sjukdom, nöd, förtvivlan och vanvett.

Himmel ovan, himmel nedan;
stjärnor ovan, stjärnor nedan.

Allt, som ovan är, är nedan.

Om du fattar — lycklig du!

M e r e z j o v s k i j.

De som resa hem till Ryssland.

En av dessa tusen och åter tusen lyckliga är Anna Drosdoff. En och annan gång här i Stockholm hava vi sett henne sedan ett par år tillbaks, men hon var tillbakadragen, visade sig icke mycket, ville tydligen ej att uppmärksamheten skulle bli riktad på hennes person. Hon var ju också en politisk flykting. Under sina flyktingsår bar hon icke sitt eget namn, utan vi kände henne såsom fru Jerinsky.

Hennes historia är en av de allra vanligaste bland historierna om alla de ryssar, som icke kunde återvända. Otaliga äro de, vilka liksom hon icke på något sätt deltagit i några våldsamheter, men likväl tillhörde de märktas skara. Hon var från nordligare delen av Ryssland. Hennes mor var läkare. Själv hade hon studerat och ville deltaga i folkupplysningsarbetet, men detta var ju i Ryssland liktydigt med att vara revolutionär. För nio år sedan blev hon tillsammans med flera andra häktad, då de höllo en kongress mot alkoholmissbruket. Hon var föredragshållare och yttrade något om att en rättvisare fördelning av jorden, varigenom folket skulle komma i bättre villkor, vore också en väg till minskning av det i Ryssland utbredda superiet. Mitt i hennes tal avbrötos förhandlingarna av polisen och en stor del av deltagarna kommo i fängelse. Hon satt där i nio månader, fick tuberkulos. Det lyckades dock hennes anhöriga att utverka, att hon på grund av sin sjukdom, skulle få vistas i hemmet. Då hon emellertid allt fortfrande var fånge stod hon under myndigheternas bevakning. Undan detta olidliga tryck, såsom följd av att hon deltagit i en nykterhetskongress, lyckades hon fly till utlandet. Sista åren har hon som sagt varit här hos oss.

Borta levde hon nu, skild från sina intensivaste intressen, från de sina, från Ryssland. Många andra här hade det som hon, och naturligtvis kom hennes verksamma natur till sin rätt bland den ryska kolonien i Stockholm. I december senast såg jag henne, anspråklös och trägen, som kassaförvaltare vid en soaré, anordnad av ryssar till förmån för fångar i Sibirien.

När revolutionen på några få dagar var ett fullbordat faktum och samtidigt som underrättelserna därom nådde hit

fick hon från sina anhöriga följande korta, men mycket sägande telegram: "När kommer du?" Och det gick upp för henne, liksom för alla de andra landsflyktiga, att den stora underbara dagen hade kommit, att hela deras liv var revolutionerat och att drömmen, som hållit dem vakna i långa tysta nätter, som varit deras ständiga kamrat under dagarnas tunga strävan, att denna dröm var den härligaste levande verklighet.

Och så kom det sig att hon och alla de andra tusende landsflyktiga ryssarna i hela världen packa samman sina enkla tillhörigheter, skaffa sig pass, få fribiljetter hem genom ryska beskickningarna, när de icke hava medel själva, och resa hem. Upp genom Sverge har nu under en månads tid gått tåg med många, många lyckliga människor — norrut. När sedan revolutionsmärket mottagits i Torneå, såsom välkomna återförvärvade medborgare, har kosan vänts genom Finland söderut: hem, hem till Ryssland!

Så träffade man här än den ene och än den andre av de ryssar man kände. En arbetare såg ut som lycksaligheten själv när han sade: "I morgon reser jag". En ingenjör, vilken liksom Anna Drosdoff mycket deltagit i att sammanhålla ryssarna i Sverge, reste i känslan av storheten av de nya uppgifter, som väntade honom vid hemkomsten. En arbeterska, Raschel Skavno, som varit i Sverge i många år inom tobaksindustrin, och som bland andra växlande upplevelser även hade den att hon var

ANNA DRASDOFF.

gift med en belgier, som var ute i kriget någonstans långt borta, reste hem till Ryssland, troligen till mycket torftiga och osäkra förhållanden. Men hon måste hem.

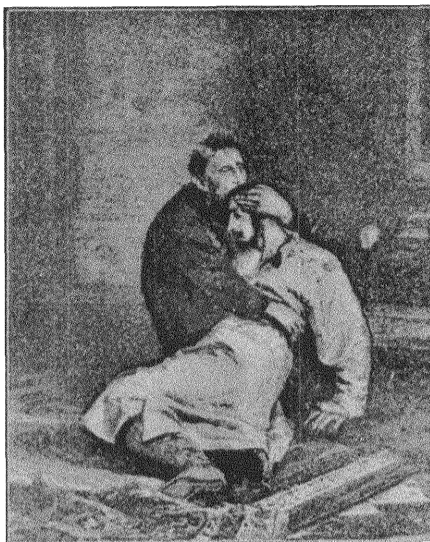
Sina pass betrakta alla med särskilt stor tillfredsställelse. Nu är det den ryska kejsarliga örnen, som är censurerad med trycksvärtan, och orden "med Guds nåde, alla ryssars självhärskare, konung av Polen, storfurste av Finland" äro också kraftigt överstrukna. I stället är det "fullmakt av provisoriska ryska regeringen".

Den nya tiden är inne.

Anna Lindhagen.

Och undan röko tågorna,
och solen allt bemålade,
och blåa gingo vågorna
och havet sjöng och strålade!
I gullhår och knallröd huva
stod högt min vita duva.

Ola Hansson.

Ivan den förskräcklige efter mordet på sin son.

Huset Romanows blodiga saga.

I början av mars 1913 firades den ryska kejsarfamiljens 300-årsjubileum i hela Ryssland under storartade högtidligheter och jubel. Men all denna ståt och grannlåt skedde endast till ära för ett ruttet system. Peter Krapotkin skrev med anledning av jubiléet att "grymhet och trolöshet utgöra det Romanowska husets mest framträdande egenskaper". Därför

ha också lönnmord och blodiga palatsrevolutioner varit utmärkande för dynastien.

Efter att de tre första regenterna hade fått härska i lugn och ro besteg Peter den store tronen. Han var en blodtörstig österländsk härskare i den gamla stilen. Sälunda lär han ju ha låtit prygla ihjäl sin äldste son och övervar i egen person exekutionen. Han höll sig med ett stort harem och var en i grund fördärvad hållningslös människa, även om han besatt stor energi och praktiskt förstånd.

Peter dog 1725, varpå palatsrevolutioner följde i mängd. Ivan den sjätte utropades till kejsare 1741, då han var 1 år gammal, men berövades tronen därpå och mördades.

Peter den tredje var en synnerligen blodig regent och nästan idiot. Hans hustru Katarina lät avsätta och fängsla samt därpå 1762 mörda honom.

Katarina den andra var en vällustig och grym kvinna, som förde ett regemente, vilket givit skandalskrivarna det rikaste stoff.

Katarinas son — med en av hennes många älskare — Paul den förste var även sinnessvag och fick ofta svåra utbrott av vansinne. I fem års tid for han fram som en galning. Gardesoffi-

I okänt fjärran.

Av Leonid Andrejew.

(Forts.)

Nikolaus teg och bläddrade i Ninas album, i vilket vänner och bekanta förevigat sig på vers och prosa.

— Jag ville gå på en föreläsningkurs för kvinnor, men pappa tillåter det ej, sade Nina för att väcka broderns uppmärksamhet.

— En god sak. Nå — och vidare?

— Pappa tillåter icke. Men jag skall driva min vilja igenom.

Nikolaus gick och det blev tomt och vemodigt i Ninas hjärta. Hon sköt albumet åt sidan och kastade en sorgsen blick på den påbörjade målningen, vilken nu förekom henne som ett onyttigt klotter. Ur stånd att behärska sin ingivelse grep hon en pensel och strök ett tjockt blått kors över sitt konstverk. Ända från första dagen, då Nikolaus tryckt hennes hand hade hon fått en stark tillgivenhet för honom och ändå hade han icke en enda gång kysst henne. Om han blott gjort det, hade hon fått mod att öppna sitt lilla hjärta för honom, detta hjärta, som i sin ensamhet redan lidit så mycket och i vilket än små muntra fåglar kvittrat, än nattens svarta fåglar kraxat — så, som hon nedskrivit det i sin dagbok. Denna dagbok hade hon också givit honom och på varje sida stod skrivet hur onyttigt hon kände sig och hur olycklig hon var.

Han tänker säkert att hon måtte vara lycklig i sin bekväma tillvaro, fri från alla umbäranden: nöjd med sitt måleri, med sin musik och sin välgörenhet. Och dock ständigt så förströdd. Han idkar intet måleri, ingen musik, ingen välgörenhet — — —

Nikolaus log när han bevistade Peters lektionstimmar hos studenten och Peter fattade ett dödligt hat till honom för detta. I Nikolaus närvaro drog Peter upp knäna så att han nästan låg på stolen, knep med en föraktfull grimas ihop ögonen och petade sig ivrigt i näsan, trots han mycket väl visste, att allt detta ingalunda var tillåtet, och gav den arma studenten uppstudsiga svar. Blodet steg

denne upp i det koppärriga ansiktet och han svettades, ja, nästan grät och när Peter gått ut ur rymmet beklagade hon sig för Nikolaus att Peter alls ingenting ville lära:

— Jag vet verkligen inte vad det skall bli av honom... Nyss beklagade sig kammarjungfrun över att han alltjämt uppför sig illa.

— En stackare blir det av honom, avgjorde Nikolaus; utan att synbart intressera sig för sin broders framtid.

— Jag går som i en trampkvarn, förbrukar alla nerver och krafter — och utan ringaste resultat! sade studenten med skälvande stämma, erinrade sig all liden oförrätt och all förödmjukelse. Hur mycket hade han ej velat ge för att en gång av hjärtans lust få genomprygla den kära lärjungen.

— Nå, så gör det då.

— Men jag måste dock äta! utropade studenten för tvivlad.

— Nå, då får Ni äta vad Ni kan få, svarade Nikolaus.

Men i diskussion inlät sig aldrig Nikolaus. Ofta försökte Nina och studenten att avgöra vad Nikolaus närmare bestämt kunde vara för en människa, vilken typ han kunde räknas till och vad hans mål och sysselsättning kunde vara. De dryftade detta spörsmål fram och tillbaka och råkade in i så fantastiska föreställningar, att de slutligen måste skratta. Men de förvånade sig genast över hur de kunde skratta åt sina antaganden, ty varje lösning tycktes dem antaglig och sannolik och nästa dag väntade de båda med ängslan och lidelsefull nyfikenhet på att Nikolaus skulle visa sig och menade alltid, att just i dag skulle den spännande gåtan få sin lösning. Nikolaus uppenbarade sig visserligen, men gåtan förblev i dag lika olöslig som i går.

Synnerligen osannolika och fantastiska voro de rykten, som gingo bland tjänarna och här stod Fenogen i spetsen för intelligensen. Var han bara litet drucken målade hans fantasi i de underbaraste färger och dimensioner, så att han t. o. m. själv ryggade tillbaka förskräckt och betänksam.

— Han är en rövarhövding! sade en gång Fenogen och hans röda ansikte bleknade av förskräckelse.

(Forts.)

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser.

Obs! Beställningsavdelningen.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
@ Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet. @
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

cerare och hovmän bildade då en sammansvärjning mot hans liv och år 1801 mördades kejsar Paul på sitt slott under de ohyggligaste omständigheter. Hans närmaste deltog i mordet och sonen Alexander var ledare av mordkomplotten.

Alexander den förste fick dö i fred, men det var endast hans plötsliga död (år 1825), som räddade honom undan en planerad sammansvärjning.

Hans bror Nikolaus den förste, en rå, tyrannisk, okunnig och inbilsk person -- "den gråa starren på mänsklighetens öga", som han kallades -- inledde sin regering med att hänga fem frihetsmän. Han tog sig slutligen av daga medelst gift, nedbruten av nederlagen under Krimkriget.

Hans son, Alexander den andre, mördades av nihilisterna 1881, sedan han själv underskrivit en mängd dödsdomar över frihetens förkämpar.

Alexander den tredje blev, enligt en allmänt utbredd uppfattning i Ryssland, förgiftad 1894.

Nikolaus den andre har slutligen nu blivit tvungen att abdikera. Under hans regering ägde den "blodiga söndagen" 1905 rum, då tusentals fredliga arbetare nedhöggos. Pressen och duman har förtryckts, fackföreningarna upplösts och Finland tyranniserats.

Vår svenska resolution å kvinnodagen har sänts till kamraterna i Holland, Tyskland, Frankrike, England och Ryssland innan ännu den holländska kom oss till del. Våra tankar hava mötts och hava blivit ännu ett varmt handslag mellan kamrater, vilka geografiskt och ytterligare genom kriget äro så långt skilda åt.

Internationella kvinnodagen 1917.

Stockholm.

I rösträttsfrågan hölls ett instruktivt och mycket intressant föredrag av Karin Fjällbäck-Holmgren.

Den resolution som i rösträttsfrågan antogs å såväl Stockholmsmötet som å övriga möten i landsorten finnes införd å första sidan av Morgonbris n:r 3 1917.

Om de senaste stora händelserna i vårt östra grannland talade Anna Lindhagen med hänförelse och varm känsla och föreslog dessutom, med mötet enhälliga bifall, avsändandet av följande hälsning:

"Till Rysslands folk sända vi våra innerligaste lyckönskningar till den nya dag det genom sin beslutsamma handlingskraft nu går till mötes. De ryska kvinnorna lyckönskas av de svenska kvinnorna att revolutionen fört dem inför utsikten att så snart nå medborgarrätten, medan vi med vår parlamentarism ännu ej säkert kunna se målet.

All världens socialisterna lyckönskade till det stora steg mot socialismen som nåtts med ryska revolutionen.

Leve revolutionen!

Leve Ryssland!"

Fröken Laura Johansson avslöt kvällen med att på violin föredraga några ryska musikstycken och ryska folksånger. Programmets sista nummer blev Marseljäsen, till vilken auditoriet lyssnade stående.

Till kvinnodagen i Stockholm anlände under kvällen telegram från det norska arbetarpartiets kvinnoförbund, vari uttalades ett hopp om den svenska kvinnorösträttsens snara genomförande.

Mötet självt sände till författarinnan Alexandra Kollontaj följande hälsning:

"Kvinnor, samlade till möte i Folkets hus i Stockholm glädjas med eder över att ni nått friheten och tacka eder för det ni gjort för hela världen. Leve revolutionen!"

Billesholms gruva.

Internationell kvinnodag firades här den 1 april med föredrag, sång och musik samt deklamation. Mötet var besökt utav ett 100-tal personer. Den av centralstyrelsen utsända resolutionen antogs enhälligt.

För Billesholms Soc.-dem. kvinnoklubb.

Med partihälsning:

Gärda Liljeroth, sekr.

Karlskoga.

Karlskoga Soc.-dem. kvinnoklubb hade måndagen den 2 april sammanträde för högtidligt hållande av kvinnornas internationella rösträttsdag. Sammanträdet var gott besökt och en utmärkt stämning var rådande. En av medlemmarna uppläste det av centralstyrelsen utarbetade föredraget, samt i anslutning därtill en anslående dikt. Resolutionen, krävande rösträtt för kvinnor, antogs, så ock resolutionen, uttryckande lyckönskningar till de ryska kvinnorna inför utsikten av snar medborgarrätt. Fem nya medlemmar ingingo vid sammanträdet. Klubben här är synnerligen livaktig och hoppas det bästa av framtiden. Hälsning till kamrater i klubbarna landet över. Cuthis.

Karlshamn.

Båda resolutionerna antogs. Föredrag, sång och musik. Väl besökt.

Kiruna.

Internationella kvinnodagen firades genom offentligt möte å Folkets hus. Mötet var besökt av närmare 200 personer, och där förekom sång, musik, deklamation samt föredrag. Efter föredraget antogs enhälligt den av Centralstyrelsen utsända resolutionen. Likaledes instämde mötet i den av C. S. föreslagna hälsningen till Ryssland. Som avslutning sjöngs unisont Internationalen.

Med kamrathälsning:

Agnes Hermansson, sekr.

Luleå.

Får härmed meddela att Luleå kvinnoklubb hade anordnat en trevlig fest på kvinnodagen den 1 april, som var besökt av omkring 75 personer. Där förekom bl. a. musik och deklamation samt föredrag, som upplästes av fru Wiktorin. Båge resolutionerna antogs enhälligt.

Med kamrathälsning:

Ottilia Wikström.

Lund.

Internationella kvinnodagen firades söndagen den 1 april av Socialdemokratiska kvinnoklubben. Föredrag i rösträttsfrågan hölls, varpå den av Centralstyrelsen föreslagna resolutionen antogs. Med anledning av den lyckligt genomförda revolutionen i Ryssland antog

ALLTID SISTA NYHETER

inom avdelningen för

Besök vår moderna
Fotografi-Atelier.

Finna och välojorda
Barn-Kläder

för Gossar och Flickor i alla åldrar.

Finare Flick- och Dam-
Skrädderi

Specialité: Dräkter och Kappor.

Välsorterad
Barnekipering

för barn i alla åldrar samt Kembels skodon.

Prima, reella varor. Billiga, bestämda priser.

PAUL U. BERGSTRÖMS A|B

Fullständig Barnekipering.

74 :: 76 :: 78
DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt förmånliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären SOLIDAR,

Vasagatan 52, STOCKHOLM.

mötet även hälsningen till Rysslands kvinnor. Salen var festligt dekorerad med blommor och flaggor. Broschyrer såldes och utdelades gratis.

Å Lunds Socialdemokratiska kvinnoklubb vägnar

Anna Ahlbom, sekr.

Ronneby.

Int. soc. kvinnodagen firades i Ronneby söndagen den 1 april under god tillslutning. Rebecka Svensson höll rösträttsföredraget och erinrade om de nya segrar, som vunnits så väl i Amerika som England och sist, men icke minst, Ryssland. Ryssland — vi stå i uppriktig beundran — Ryssland — det utmålade barbarlandet — och kvinnorösträtt! Och Sverige — det fria, stolta kulturlandet Sverige — vi skämmas som döttrar av detta land.

Efter detta föredrag antogs såväl resolutionen i rösträttsfrågan som hälsningen till Rysslands kvinnor.

Fru Augusta Tonning talade därefter över ämnet: Kvinnor i socialt arbete och upphöll sig särskilt vid fattigvårdsväsendet och det nya lagförslaget härför. Musik utfördes av Järn- och Metalls fackförenings musikkår.

Värmland.

Den internationella socialistiska kvinnodagen firades i Värmland på följande platser:

I Karlstad med föredrag av fru Gerda Hellberg, i Lesjöfors och Råmen med föredrag av fru Alma Norsell, i Grums med föredrag av fru Hulda Flood, samt i Arvika med ett enskilt samkväm för klubbmedlemmar.

Den av C. S. föreslagna resolutionen antogs enhälligt på alla platserna.

I Skattekärr hade klubben på annandag påsk anordnat ett lyckat agitationssamkväm med inbjudna. Första delen av mötet ägnades till firande av kvinnodagen, andra delen till agitationen. Anförande hölls i kvinnornas rösträttsfråga samt en liten redogörelse över vad vi arbeta för. Därjämte förekom deklamation samt sång. Även här antogs den av C. S. föreslagna resolutionen. Flera nya medlemmar anmälde sitt inträde i klubben.

Västerås.

Dr Gulli Petrini talade å Internationella kvinnodagen över ämnet Kriget och kvinnorösträtten.

Föredraget mottogs med starkt bifall. Agnes Söderquist föredrog därefter resolutionen, vari uttalas en protest mot den Hammar-skjöldska regeringens hållning, när det gällde kvinnorösträtten, och vädjas till den nya regeringen och riksdagen att redan innevarande år tillmötesgå kvinnornas krav. Resolutionen antogs enhälligt.

Dessutom beslöt mötet uttala en hälsning och en lyckönskan till Rysslands folk och särskilt kvinnorna för den frigörelse de skapat sig genom revolutionen.

Mötet var tyvärr ej så talrikt besökt, som man haft anledning att vänta.

Internationella kvinnodagen i Danmark.

Den av det soc.-dem. partiet gemensamt med kvinnorna anordnade dagen blev till en stor, stämmingsfull fredsdemonstration. Talare voro minister Stauning, fru Marié Christensen, fru Andrea Brochmann och folketingsmand Vilh. Rasmussen. De svenska socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse avsånde till sina i politiskt hänseende lyckligare lottade danska systrar — de danska kvinnorna gå i höst för första gången till val! — följande hälsning:

Sverges socialdemokratiska kvinnor sända Eder i dag en hjärtlig hälsning med förhoppning, att nästa gång den socialistiska kvinnodagen hålles, den kan bli gemensam över all världen, dit våra idéer trängt, och firas som äminnelse för fredens och förbrödringens seger.

I starkt sammandrag lyder den vid mötet avfattade resolutionen sålunda:

Obligatorisk Voldgift, Inskränkning af Rustningerne med Afrusting som Maal og Anerkendelse af Folkenes Selvbestemmelsesret.

Resolution, antagen i Holland den 25 mars på tredje socialistiska internationella kvinnodagen under kriget.

(Tillställd oss genom Helen Ankersmit.)

Vi holländska arbetarekvinnor uttrycka vår tacksamhet till eder, systrar i de krigförande länderna, att ni trogna löftet avgivet i Bern vid de socialistiska kvinnornas från krigförande länder konferens, hava stridit och lidit för freden och att ni hava vårdat och stärkt med all makt och all möjlig kärlek de internationella känslorna — oaktat det förgiftningsarbete som utförts genom nationalhatet — såsom de socialistiska principerna fordra det.

På denna dag tänka vi med rörelse

K. E. Willebrand

BAGERI-, KONDITORI-

OCH

MEJERIAFFÄR

RIKS 114 29.

ALLM. 81 82

rekommenderas

BIRKAGATAN 12,

KARLBERG SVÄGEN 86,

VÄSTMANNAGATAN 68,

GAMLA BROGATAN 25,

HANTVERKAREGATAN 30,

BERGSGATAN 3,

KUNGSHOLMSGATAN 13.

och djup tacksamhet på eder, åldrande kvinnor och unga flickor i Ryssland, som genom edra stora själsgåvor och genom eder storartade offervillighet tagit del i absolutismens avskaffande. Eder strid för miljoners befrielse — edert eget folks — är av oskattbar betydelse för hela världens proletariat. Med visshet känna vi att nu, då eder väg blivit jämnad, skola ni strida tappare än någonsin i spetsen för det internationella proletariatet, för proletariats befrielse, för mänsklighetens befrielse.

MORGONBIS 1:STA-MAJNUMMER

rekvireras från expeditionen Upplandsgatan 85, IV. Allm tel. 244 36.

ersätter fullkomligt gas

Tillverkas endast av mässing emedan fotogenkök av stål rosta
Säljas hos alla Järn-, bosättnings och kooperativa affärer, samt hos

AKTIEBOLAGET RADIUS, STOCKHOLM

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

SALAMA.

Japanskt metallputspulver.

Pröva — döm!

Det nyaste, det bästa.

BLENDAFABRIKEN:

Knut Wiborg.

Tel.: Riks 212 51. Allm. 65 07.

Propra sängkläder för propra hem.
Använd
Systemadrasser i Edra sängar!

Mest hygieniska, bekväma och varaktiga övermadrass. Systemadrasserna äro införda i många tusentals hem. Användas på lasarettor, sjukhem, hotell m. fl. Sista nyhet, typ »Laura», rekommenderas särskilt åt ömtåliga och sjuka, speciellt reumatiskt sjuka personer. Vid köp av Systemadrasser tillse att de bära vidstående skyddsmärke »System». Återförsäljare på alla större platser inom landet. Intyg o. beskrivning sändas gratis o. franko.

Aktiebolaget Stockholms Vaddfabrik,
Liljeholmen, Stockholm.
Rikstel. 1274, 2060, 2058. St. tel. 3176, 5006.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse:

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16, 1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sekr.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Arbetareringens Bank

Grundad 1883.

AKTIEBOLAGET NYA BANKEN

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Bryggeriarb.-förb exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m. Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 3.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4. Styrelsen.

Åhus soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 2:dra måndagen i månaden kl. 1/2 8 e. m. i Folkets Hus. Styrelsen.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! Lokal i P-salen, Folkets Hus. Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus. Styrelsen.

Stockholms Tjänarinneförening avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal. Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Folkets Hus' C-sal. Styrelsen.

Det modernaste NÄRINGSPREPARATET

På grund av sin sammansättning är Gigantos det mest effektiva styrkemedel, välsmakande, föredragas väl av alla, tages med förtjusning av barnen.

Förordas av läkare för användning vid alla handa svaghetsstillstånd rachitis, blodbrist, mag-sjukdomar, nervsjukdomar och efter långvariga infektionssjukdomar.

Flytande
pr flaska kr. 1:85

Med kalk, pulver
pr burk kr. 3:50

Gynna detta svenska preparat!

Erhålles genom alla apotek, å droghandel, samt från
AKTIEBOLAGET GIGANTOS

141 14 RIKS STOCKHOLM K. RIKS 141 14

FLYGLOTTERIET

2 kronor pr lott

Högsta vinstens värde

28,500 kr.

Lotteriets föreståndare: ERNST NORÉE. — Lotteriets kontrollant:
Notarien i Överståthållareämbetet OLOF CEDERSTRAND.

Dragning senast d. 14 Juni 1917.

HUVUDVINSTER:**En Flygmaskin**

från Södertälje verkstäder med en 100 hkr. Mercedesmotor av Scania-Vabis tillverkning, användbar som militärmaskin (Jagare), samt som turist- och sportmaskin

Kronor 28,500

En samling utsökta, till största delen antika möbler . **Kr. 8,000**

En 30 kvm. Skärgårdskryssare

konstruerad och byggd av Kapten Knut Holm i Gamleby, furu på stål- och eksant, blyköl, salong med 2 kojplatser, försedd med alla nödvändiga inventarier . . . **Kr. 3,500**

Sommarvilla om 3 rum o. kök jämte veranda . . . **Kr. 4,000**

Transporten till av vinnaren önskad järnvägsstation eller lastageplats bekostas av lotteriet.

Sammanlagt 10,000 vinster, varav en del utställas i lotteriets utställningslokal, Regeringsg. 9, Stockholm. Lotter till landsorten rek. utan förskottslikvid, helst å brevkort, under adr. Flyglotteriet, Nybrog. 11, Stockholm 5, då 35 öre till porto och dragningslista tillkommer.